

NARODNI DNEVNIK

Izhaja vsak dan opoldne, izvzemši nedelj
in praznikov.

Mesečna naročnina: V Ljubljani in po
pošti: Din 20.—, inozemstvo Din 30.—.

Neodvisen političen list.

UREDNIŠTVO IN UPRAVNIŠTVO:
SIMON GREGORČIČEVA ULICA ŠTEV. 13.
TELEFON ŠTEV. 552.

Rokopisi se ne vračajo. — Oglasi po tarifu.
Pisanim vprašanjem naj se priloži znamka
za odgovor.
Račun pri poštnem ček. uradu štev. 13.633.

Slovenska demokracija.

Brez vsega je jasno, da je resnična demokracija samo ona, ki osigura vladno narodu. Čeprav je to splošna resnica, vendar se dostikrat skuša narod razdeliti na dva dela, na enega, ki vlada in na drugega, ki mora ubogati. Z različnimi zofizmi se skuša to dejstvo na vse mogoče načine prikriti in olepšati. Toda zofizem je vedno le zofizem in demokracija, kjer vlada manjšina s pomočjo izrabljanja raznih gesel nad večino, ni nobena demokracija.

V Sloveniji imamo klasičen primer za tak lažidemokratizem. Stranka, ki se imenuje samostojna demokratska stranka, propagira politiko trde roke in njen štab se smatra poklicanega, da v imenu nacije in države vlada nad ostalim narodom, pa čeprav je ta opetovano in na nad vse jasn način izjavil, da odklanja to stranko z vsem njenim štabom in vso njeno politiko vred.

Zmisel demokracije je: dvigniti ves narod in mu dati čim več možnosti za kulturni in gospodarski razvoj. Kljub vsej vsakodnevnosti te resnice pa ni ona nobena fraza, če jo izgovore pravi demokrat, postane pa laž, kakor hitro jo izreče nepravni demokrat. Zakaj pravi demokrat vidi dvig in napredek naroda v tem, da napreduje vsak posameznik v njem, da pride do blagostanja tudi najbolj priprosti delavec, dočim je nepravni demokrat za napredek naroda le v toliko, v kolikor se krije to z intencijami vladajočih. Da damo primer iz naše najnovejšje politike. Pravi demokrat bo gledal, da je vsak državljan gospodarsko tako dobro situiran in politično tako svoboden, da je v vsakem oziru neodvisen, dočim se lažidemokrat ne boji seči celo po neodvisnosti sodnikov in mu je persekucija uradništva samoobsebi razumljivo politično sredstvo. Z drugimi besedami bi se moglo tudi reči: Enemu je demokracija cilj, drugemu pa je demokracija samo sredstvo, da pride do politične moči in da uvede oligarhijo, vlado manjšine.

Da pa se narod dvigne, je potrebno, da upravljajo vlado naroda njegovi najbolj sposobni in najbolj delazmožni ljudje. Demokracija zahteva nekako aristokracijo inteligence, ki pa seveda nima s starim pojmom fevdalne aristokracije prav nobene zveze. Inteligenci pripada dolžnost vodstva naroda, toda le po njegovih intencijah, ne pa proti njegovi volji. Narod da misel, narod pove svojo voljo in naloga inteligence je potem, da to misel naroda izvede. Nedemokracija je, če bi inteligenca hotela narodu svojo voljo vsiliti in če bi skušala biti gospodar, ko ji gre le mesto prvega služabnika. Kakor je v res demokraciji stranki nemogoče, da bi bil njen šef, pa naj bo še tako zmožen, tudi personifikacija stranke, tako je nemogoče, da bi v demokraciji vladanem narodu postala inteligenca identična z narodom. Če bi se to zgodilo, potem bi prišli do tega, da bi manjšini vladala nad narodom, mesto da vlada po volji naroda.

Čim manjši je narod, tem večja je nujnost, da je vladan dobro, da se vse sile naroda ekonomično uporabljajo. Za slovenski narod je zato načelo demokracije še zlasti važno. V prav posebni meri pa je važno, da si inteligenca zagotovi svoje mesto, da bodo le najboljši sinovi vodili usodo naroda. Življenjske važnosti je za nas Slovence, da si naša aristokracija, duševna ko ročna, pribori svoje mesto. Kdo spada k naši aristokraciji? V parabolici Siant-Simona podajamo odgovor.

Pašičev govor na seji radikalnega kluba.

SEDANJA KOALICIJA P. P. OSTANE. — POČAKATI TREBA RAZSODBE SODIŠČA.

Beograd, 25. maja. Včeraj se je vršila seja radikalnega kluba, na kateri je prisostvovalo veliko število poslancev. Predsedoval je Ljuba Živković. Nastopilo je več govornikov, med njimi tudi

Pašić,

ki je govoril poldrugeto uro. Prvi del svojega govora je posvetil poročilu anketnega odbora in njegovemu delu. Niti z enim niti z drugim Pašić ni bil zadovoljen. Delo odbora je ostro obsodil, češ da odbor ni preiskal vsa dejstva, ki so važna za sklepanje o anketiranih mandatih HSS. Tako je n. pr. Pašić naglasil, da anketni odbor ni navedel v poročilu, kaj je bilo z Radičevim pogodbom z Madžarsko. Pogodba je bila najdena pri Radiću v žepu sicer nepodpisana, mogla je pa biti na drugem mestu tudi podpisana.

Nato se je Pašić zaustavil na Radičevem pismu Zinovjevu in je obsodil delo anketnega odbora, ki na te stvari ni polagal tolike važnosti.

V drugem delu svojega govora je Pašić prešel na vprašanje novega kurza v politiki. Govor P. Radića je napravil najboljši vtis. Potrebno pa je, da se izkaže, koliko iskrenosti je v njem. Mi smo za sporazum, pa moramo čakati, da se vse to preišče in da se sedaj o vsem tem poda neko mnenje. Šele potem se more dalje delati. Dotlej pa ne more biti nobenih izprememb v sestavi vlade. Pašić demantira vse vesti o pogajanjih z radičevci. Mi se z njimi nismo pogajali. Vsakdo se je mogel z njimi razgovarjati, samo to se ne tiče naše stranke, niti je ne veže. K meni so prihajali in zahtevali pooblastil, da bi mogli voditi pogajanja. Jaz pa sem jim rekel, da to ni mogoče. Ako se bo treba pogajati, se bomo že mi pogajali. Nihče ni bil in ni v to pooblaščen. Na koncu je Pašić ponovno dodal, da se mora počakati, kaj bo reklo sodišče. Dotlej pa naj vlada vrši svoje posle, ki se ne morejo menjati, in prav tako tudi skupščina.

PAŠIĆ GOSPODAR SITUACIJE.

Beograd, 25. maja. Po govoru g. Pašića se je videlo v glavnem, kako se bo re-

šilo vprašanje verifikacije in vprašanje sporazuma. Pašić je razčistil vse negotovosti v situaciji. Za sporazum je še prebrano, to se pravi, da ostanejo iste kombinacije v narodni skupščini. Veliko število radikalnih poslancev je prišlo v skupščino po želji Pašića. Zato je Pašić vsmočen in se ne more pričakovati nobenih sprememb. Situacija je v rokah Pašića, v kolikor se tiče vlade, izgleda pa, da je Pašić gospodar tudi obče siacije.

RADIČEVCI IN PAŠIĆEV GOVOR.

Beograd, 25. maja. Člani hrv. selj. kluba izjavljajo, da niso iznenadeni z govorom g. Pašića. Vendar pa se opaža pri nekaterih radičevcih potrnost, dočim so zajedničarji popolnoma ravnodušni. Radičevci so izjavili, da ne morejo ustvariti sodb o Pašičevem govoru, dokler jim on ne bo znan v celoti in dokler se ne vidi, kako ga bo javnost komentirala. Videli bomo, kaj bo Pašić od vsega tega, kar se bo v tisku objavilo, priznal za svoje. Mi ne hitimo s sporazumom in s sodelovanjem z radikali. Za nas je bistveno in važno, da se ohrani parlamentarizem in da se verifikirajo naši mandati. V vrstah radičevcev se je mislilo, da znači Pašičev govor odlaganje sporazuma. Pavle Radić bo danes sprejet pri Pašiću in morebiti bo šel celo v dvor. Radičevci pravijo, da bi bila avdijenca Pavla Radića velikega pomena.

DEMOKRATI PRAVIJO, DA JE BILO VSE NAPREJ DOGOVORJENO.

Beograd, 25. maja. Opozicija je zelo nezadovoljna z govorom g. Pašića. Pravega mišljenja opozicije pa še ni mogoče doznati, ker pretežnega dela opozicijskih poslancev še ni v Beogradu. Stari srbski demokratski politiki pravijo, da jih Pašičev govor ni iznenadil, ker vedo za njegove politične namere. Celo akcijo Lazé Markovića, katerega je včeraj obsodil Pašić, smatrajo za dogovorjeno. Nihče ne veruje, da bi Laza Marković mogel kaj podvzeti na svojo roko. Sefi opozicije včeraj niso konferirali. Davidović, Spaho in Korošec so imeli samo neobvezne razgovore.

Najprej reakcionarni zakoni.

Beograd, 25. maja. V zvezi s sporazumom med radikali in radičevci se je razširila verzija, da je krona izrazila željo, da sedanja vlada donese vsaj glavne zakone, ki jih je sprejela v svoj program. Potem pa naj bi se napravila šele

nova politična kombinacija (tu je mišljena HSS). Vlada naj bi donesla: Zakon o poljedelskih kreditih, o invalidih, sodnij. ke zakone in dvanaestine. Temu naj bi sledil sporazum.

SPORAZUM ODLOŽEN ZA MESEC DNI.

Beograd, 25. maja. Včerajšnji dan je bil zelo važen v politični situaciji. Situacija je razčiščena s Pašičevo izjavo v klubu, da se sporazum odlaga za en mesec. Pašić se še vedno vključ pogostemu bole-

hanju z največjo energijo in aktivnostjo udejstvuje v razčiščenju situacije. Poleg seje radikalnega kluba je bilo še nekoliko konferenc. Kralj se je vrnil v Beograd in se odpravlja na Bled. Vlada je včeraj pripravljala gradivo za današnjo sejo skupščine, na kateri se bodo izvršile volitve za državni svet. Nato se bo razglasil dnevni red za jutrišnjo sejo skupščine: zakon o poljedelskih kreditih, o katerem se bo takoj pričela diskusija v načelu.

POGREB STEVANA TODOROVIĆA.

Beograd, 25. maja. Včeraj se je vršil pogreb znanega srbskega slikarja Stevana Todorovića. Pogreba se je udeležila vojska, člani vlade, skupščina in veliko število prijateljev, vse kulturne organizacije. Bilo je več govorov in pozdravov.

Situacija razčiščena.

Beograd, 25. maja. Naša javnost in vsi politični krogi so se bavili v poslednjem času z vprašanjem sporazuma med radikali in radičevci. Govorilo se je že o vstopu radičevcev v vlado, vendar je vladala v političnih krogih radi Pašičeve bolezni velika negotovost v vprašanju sporazuma. V času pa, ko se nahajamo pred odločitvijo v pogledu mandatov HSS, ki so pod anketo, je Pašić presegal to negotovost in sedaj je situacija popolnoma jasna.

OKOLI ANKETIRANIH MANDATOV HSS.

Beograd, 25. maja. Nastalo je vprašanje, kaj je z anketiranimi mandati HSS. Pašić je govoril proti delu anketnega odbora. Ničesar pa ni povedal o usodi mandatov. Samostojni demokrati želijo, da bi bili ti mandati razveščjavljeni. Ni izključeno, da se kaj takega dogodi, ker gre Pašić Pribičeviću zelo na roko. Poročilo anketnega odbora se mora prečitati v skupščini in nato takoj predložiti verifikacijskemu odboru, ki se bo gotovo takoj sestal. Vendar mislijo nekateri radikali, da ni razloga, da mandati HSS ne bi bili verifikirani.

SAMI SRBIJANCI PRIDEJO V DRŽAVNI SVET.

Beograd, 25. maja. Na včerajšnji seji radikal. kluba je imela pasti odločitev o volitvah v državni svet. Pašić je govoril o državnem svetu, o potrebi volitev in o povečanju dnevnikov. Nato pa je prečital imena kandidatov, katere predlaga kralj: Zivojin Babić, brigadni general; Sveta Parnović, bivši vel. župan; Stevan Nešić, bivši narodni poslanec in Pera Vladojević, veliki župan. Dalje so predlagani od kralja: Šurmin, Sveta Tomić, dr. M. Suškalović in dr. M. Milovanović. Radikalni klub se je izjavil za prve štiri od kralja predlagane kandidate. Pašić pa je nato predlagal: Andra Petrovića, generalnega direktorja; Janka Spasojevića, vpokoj. vel. župan in Todora Tošića.

AVDIENCE.

Beograd, 25. maja. Včeraj popoldne sta bila v dvoru dr. Žerjav in prometni minister Radojević. Slednji je poročal kralju o prometni politiki.

»SAMOUPRAVA« V LATINICI PRIČNE IZHAJATI V ZAGREBU.

Zagreb, 25. maja. V soboto je prispel v Zagreb g. Nikola Premović, bivši sekretar Narodne obrane v Zagrebu. Prišel je kot sourednik »Samouprave«, ki bo izhajala v Zagrebu v latinici. List bo izšel v najkrajšem času. V redakcijo bo vstopil tudi dr. Šuffaj, dosedanji urednik »Hrvatskega Prava«, ki bo izhajal samo še kot tednik.

REKONSTRUKCIJA BOLGARSKE VLADE.

Sofija, 24. maja. Dobro obveščeni politični krogi trde, da pride po želji kralja Borisa do rekonstrukcije vlade. V novo vlado bi vstopili desničarski zemljedelci Tomov, Turlakov in Markov, toda le pod pogojem, da se izvrši temeljita rekonstrukcija kabineta. Odstopiti bi moral tudi Cankov in bi prevzel predsedstvo vlade član demokratičnega zgovora Ljapčev.

Henri de Saint Simon:

Politična parabola.*

Recimo: Francija bi izgubila v trenutku petdeset najboljših fizikov, kemikov, fiziologov, literatov, mehanikov, civilnih in vojaških inženjerjev, topničarjev, zdravnikov, kirurgov, lekarnarjev, mornarjev, urarjev, banirjev, dvesto prvovrstnih trgovcev, šest vzornih kmetovalcev, petdeset najboljših kovačev, strojarjev, pleskarjev, gorskih vodnikov, tovarnarjev, veslačev, prevoznikov, stavcev, bakropiscev, zlatarjev in kovinarjev, petdeset najrazličnejših zidarjev, ogeljarjev, mizarjev, leparjev, nožarjev, livarjev in sto drugih oseb iz različnih drugih neimenovanih poklicev, najboljši možje znanosti, umetnosti in rokodelstva — skratka tritisoč prvih učencikov, umetnikov in delavcev.

Ti ljudje so najbolj delavni med Francozi, ustvarjajo najvažnejše vrednote, vodijo najkoristnejša dela, v njih se izraža tvorna sila nacije bodisi v umetnosti kakor v rokodelstvu. Oni so cvet družbe, služijo najboljše svoji domovini, pospešujejo razvoj in rast kulture. Če bi narod izgubil te ljudi, bi izgubil svojo dušo in postal manjvreden napram narodu, s katerimi danes tekmuje. To bi trajalo toliko časa, dokler bi se ta izguba ne izenačila in bi ne poglajala nove sile. Da bi se taka nesreča popravila, bi rabila Francija najmanj dobo ene generacije, kajti redki so ljudje, ki se z resničnim delom udeležujejo in narava sama jih ne seje razsipno.

Dobro, zdaj pa premislimo drug slučaj. Francija bi ohranila vse te genialne ljudi znanosti, umetnosti in rokodelstva, pač pa bi se zgodila druga nesreča. V enem dnevu bi izgubila kraljevega brata, angoulemeškega vojvodo, berryškega vojvodo, bourbonskega vojvodo, angoulemeško vojvodinjo, berryško vojvodinjo, orleansko vojvodinjo, bourbonsko vojvodinjo in gospico de Condé.

Obenem bi izgubila vse visoke dostojanstvenike, ministre z in brez portfeljev, državne svetnike, poročevalce, maršale, kardinale, nadškofe, vikarje, menihe, prefekte in podprefekte, vse ministerialne uslužbenice, sodnike in deset tisoč najizbranejših veleposestnikov.

Taka nesreča bi Francoze kot ljudi silno užalostila, kajti nihče bi ne mogel ravnodušno prenesti izgube tolikšnega števila sodržavljanov. Toda taka žalost bi bila pač le

* Dne 19. maja 1925 je umrl v Parizu Henry de Saint Simon, katerega smatramo danes mnogi kot ustanovitelja socializma. Njegovo življenje je bilo nad vse burno in Michelet ga je nazval »Le grand seigneur sans-culotte (velikega gospoda proletarca)«. Bil je velik idealist in prodal je nekoč svojo zadnjo suknjo, da je mogel kopirati svoj manuskript.

* L. 1819/20 je izdal eno svojih največjih del, »L'organisateur«, v katerem z veliko jasnostjo podčrtava industrijo kot temeljni princip nove, iz revolucije izišle družbe. V prvi izdaji tega dela se nahaja sledeči čudovito jasni in ostroumni odstavek, ki je posebej za dobo restavracije zelo drzen oris. Sodobniki, razen njegovih učencev so posvečali pažnjo le temu delu knjige. Postavili so ga pred sodišče, ker je napadel kralja in plemstvo, toda pariško sodišče je moza, ki je izvajal svoj rod od Karla Velikega, oprostilo. Sledeči odstavek je izšel v knjigi »Saint Simon in socializem« iz zbirke »Pot do socializma« (Paul Cassirer — Berlin).

sentimentalna, kajti za Francijo bi ne bila izguba prav nič važna.

In to iz sledečih vzrokov: prav lahko bi se zasedlo vsa izpraznjena mesta. Veliko je Francozov, ki bi lahko prav tako kot monsieur sam upravljali službo kraljevega brata, istotako bi prevzeli dolžnost angoulemeških, berryških, bourbonskih in condeških vojvod ter vojvodinj.

V grajskih predobah se tarejo dvorjani, ki bi radi prevzeli mesta visokih dostojanstvenikov, v armadi je veliko število vojakov, ki bi ne bili slabši voditelji kot današnji maršali. Koliko današnjih nameščenec bi posekalo ministre. Imamo uradnike, ki bi mnogo boljše vodili province kot vsi prefekti in podprefekti. Avskultanti ne bi bili slabši od sodnikov. Duhovnikov imamo, ki so prav tako zmorni za kardinale, nadškofe, škofe, vikarje in menihe. Naposled še desetisoč posestnikov — njihovi dediči bi pač ne potrebovali nobene šole, da bi se gibali prav kot oni v salonih.

Le na podlagi napredka v znanosti, umetnosti in rokodelstvu postane lahko Francija srečna; a principi, visoki dostojanstveniki, škofje, maršali, prefekti in leni veleposestniki ne delajo zato. Se manj. Oni ne pospešujejo, oni ovirajo s svojimi teorijami, podprtimi z domnevanji resnično spoznanje. Oni škodujejo procvitu naroda, ker so uprli znanstvenikom, umetnikom in rokodelcem. ugled. Denarna sredstva uporabljajo za vse drugo kot za pospeševanje znanosti, umetnosti in rokodelstva. Vsako leto porabijo od celokupne vsote vplačanih davkov, tristo do štiristo milijonov v obliki plače, rent itd. za svoje brezplodno delo.

Te trditve jasno osvetljujejo današnjo politiko iz stališča, ki z enim samim pogledom zajame delstvo v vsem obsegu. Dokazujejo pa obenem, da je socialna organizacija ne-popolna, da izmoghajajo ljudi z zvijačo in silo in da je družba, politično povedana globoko v nemorali.

Znanstvenikov, umetnikov in delavcev, edinih ljudi, ki opravljajo resnično potrebna dela, tehi družba ne plačuje, temveč jih knezi ter ostali vladajoči izmoghajajo.

Izkoriščevalci javnega ugleda in drugih nacionalnih odlikovanj, dolgujejo svojo oblast večinoma le rojstvu, prilizovanju, intrigam in drugim takim podlim dejanjem.

Tisti, katerim je posvečena oskrba javnih zadev, si razdele vsako leto najmanj polovico davkov; komaj tretjino porabijo za koristne zadeve.

Navedena dejstva pričajo, da je današnja družba na glavi stoječi svet, kajti narod je sprejel za najvišji princip postavko, da morajo reveži radodarno podpirati bogataše. Na ta način se odpočujejo slabše situirani najpotrebnejši zahtevam, samo, da bi lahko pomnožili bogastvo bogatinov.

Glavnim krivcem, velikim tatovom, ki izsesavajo premoženje državljanov in jim odtegnejo vsako leto tristo do štiristo milijonov, je poverjeno sodstvu in kaznovanje malih prestopkov.

Nevednost, praznoverje, lenoba in sladostrastje nad dragimi zabavami so dedščina teh visokih gospodov, dočim tvorijo zmnožni, delavni in gospodarstva večji ljudje podložništvo in orodje.

Skratka: na vseh mestih stoje nezmožni nad zmnožnimi, najbolj nemoralni uče moralo, in veliki zločinci kaznujejo male.

Izvolitev sovjetske vlade.

Tretji kongres sovjetske zveze je bil v sredo zaključen z izvolitvijo Osrednjega izvrševalnega odbora sovjetske zveze. Po ustavi sestoji ta iz dveh korporacij: iz zveznega sveta in iz sveta narodnosti. Zvezni svet je sestavljen iz zastopnikov republik v razmerju števila njihovega prebivalstva. Šteje 450 članov, od katerih odpade na RSFSR (ruska socialistična federativna sovjetska republika) 300 članov, na ukrajinsko SSR 75, na belorusko 13, na transkavkasko federacijo 30, na turkmensko republiko 4 in na uzbeško 16. Poleg tega pripada svetu še 10 narodnih komisarjev sovjetske zveze in diplomatična zastopnika v Londonu Rakovski ter Krestinski v Berlinu.

Narodnostni svet je sestavljen takole: Vsaka zvezna in avtonomna republika pošlje 5 članov, vsaka avtonomna pokrajina pa enega.

Sovjetski kongres je odobril, da se pomnoži Svet narodnosti za 30 članov od 101 na 131. Poleg tega je bilo izvoljenih 199 namestnikov v zvezni svet in 52 v svet narodnosti. Osrednji izvrševalni odbor obstoji torej iz 892 članov in namestnikov, od katerih je 146 »brepartijskih« (ki ne pripadajo nobeni stranki). Vsi ostali so komunisti. Prejšnji Osrednji izvrševalni odbor je štel samo 65 brepartijskih.

Občni zbor društva hišnih posestnikov.

Včeraj dopoldne ob 9. uri se je vršil v veliki dvorani Uniona letni občni zbor I. društva hišnih posestnikov v Ljubljani, ki ga je otvoril predsednik g. Frelj ob zadovoljivi udeležbi. V svojih pozdravnih besedah je med drugim pozdravil častnega člana g. Korsika, delegata zagrebske organizacije g. Beliča in navzoče zastopnike vseh ljubljanskih dnevnikov.

Društvo je imelo začetkom lanskega leta 1289 članov, tekem leta jih je odstopilo radi smrti in prodaje hiš 25, nanovo pa jih je vstopilo 79, tako da šteje danes društvo 1293

članov. Vlog je rešilo društvo 193, Zveza pa 700, skupno torej 893.

Predsednik apelira na prisotne, da naj se potrudijo in pridobivajo novih članov, ker le v skupnosti in slogi je moč, posameznik pa danes ne pomeni in ne opravi ničesar. V nadaljnjem opisuje delovanje društva v preteklem letu, vse velike težave in zapreke, s katerimi se je bilo treba boriti. Davidovičeva vlada je izdelala lep načrt stanovanjskega zakona, ki pa ni mogel priti v veljavo radi nastopa nove vlade. Proti novemu projektu stanovanjskega zakona smo nastopili radi tega, ker smo prepričani, da naj v tem oziru vlada svoboda in je zakon nepotreben. Imeli smo v Beogradu pet skupnih sestankov z vsemi drugimi enakimi stanov-

skimi organizacijami v državi, vendar pa nismo mogli zaznamovati nobenega posebnega uspeha, ker se nam je preveč obljubovalo, storilo pa malo ali nič. Bile so pa težave tudi v centralni organizaciji sami, ker so zahtevale organizacije v Hrvatski in Slavoniji svoje, mi smo zopet stavili svoje, od njihovi različne predloge, in smo morali zato mnogo popuščati, da smo mogli doseči kompromis in enoten, skupen nastop. Dosegli smo tudi, da je nepraktično rajoniranje dimnikarjem odpadlo, vendar je zaenkrat nasprotna pritožba na drugi instanci. Upamo, da bo zavrnjena.

Nujno potrebno je, da se zniža vodarina in gostaščina, ker so občinski davki že itak preveliki. Z veseljem moremo zabeležiti vstop našega društva preko Saveza v Zagreb v svetovno naše-stanovsko organizacijo s sedežem v Parizu, kamor je poslal Savez ob priliki tudi svojega delegata. Zahtevani plačilni nalogi za hišni davek so bili odločeni. Konstatirali pa moramo žalostno dejstvo, da naša društvo nima svojega stalnega lokala.

Nato je podal g. Urbanič blagajniško poročilo za l. 1924, ki izkazuje 67.781,45 Din dohodkov, 60.745,10 Din izdatkov, tako, da znaša prebitke 7.036,35 Din.

Izreče se zahvala častnemu članu g. Korsiki za znesek 2.500 Din, ki jih je naklonil za enkratno potovanje naše delegacije v Beograd. Sprejet je bil predlog, da se določi članarina za letošnje leto napram dohodkom letne najemnine, in sicer: Kdor dobi do 5000 Din na 25 Din, do 10.000 Din na 40 Din, do 20.000 Din na 80 Din in čez 20.000 Din na 120 Din. Obenem dobiva vsak član brezplačno Zvezino glasilo »Moj dom«.

Revizor g. Jeglič poroča, da je našel nadzorni odbor vse knjige v popolnem redu in predlaga absolutorij staremu odboru, kar se sprejme.

G. Cerovec predlaga izvolitev starega odbora, kar se sprejme. Novoizvoljeni odbor obstoji iz sledečih članov: predsednik Ivan Frelj, dalje Fr. Ks. Stare, dr. I. Regali, dr. Lovro požar, Josip Urbanič, Makso Hrovatin, Jože Pire, Anton Adamič, Aleksander Gjud, kanonik Sušnik, Simon Kmetetz, Avgust Jenko. Pregledniki računov: Antonija Kadive, Josip Tribuč in Janko Jeglič.

Nato je pozdravil v imenu Zagrebske organizacije občni zbor delegat g. Belič, ki pojasnjuje težko in hudo borbo zagrebskih hišnih posestnikov. Davki so preveliki, kakor hitro jih pa ne plačaš, ti že zarubijo najemnino, in če ni zadosti, še drugo, dokler ne pride hiša na boben. Kje pa so potem popravila. Apelira pa na prisotne, na naj milo postopajo z najemniki z ozirom na veliko vladajočo bedo in težke, neurejene socialne razmere.

Nato tolmači predsednik s primeri in poljudno člen za členom novi stanovanjski zakon, ki ostane v veljavi do 1. novembra 1926. Radi 50% vojaške komorne doklade in 100% invalidskega davka, ki je odmerjen vsled proračunskih dvanajstin, kar znaša brez običnega davka 60% najemnine, se sklicuje za 21. junij t. l. velik protestni shod v veliki dvorani Uniona.

Nato zaključi predsednik tri ure trajajoči, dobro uspehi občni zbor.

A. M.:

Zborovanje meščansko-šolskega učiteljstva v Celju.

Dne 20. t. m. je imelo društvo učiteljev meščanskih šol v Sloveniji svoj redni občni zbor v Celju.

Na zborovanju so bile zastopane skoro vse meščanske šole naše domovine. Navzočih je bilo 79 učiteljev in učiteljic — najvišje dozdaj doseženo število.

Zal, da je izdal vel. župan v Ljubljani odlok, ki je v nasprotju z veljavno ministrsko naredbo in kateri odlok je onemogočil častneje udeležbo učiteljstva iz ljubljanske oblasti.

Dosedanji društveni odbor je prejel za svoje nesebično šoli in stanu posvečeno delo neomejeno zaupanje v obliki soglasne ponovne izvolitve.

Poročila društvenih funkcionarjev so bila stvarna in so pokazala razveselje napredka društva, ki šteje 156 članov(ice), delujočih na 28 šolah.

Zborovalci so še enkrat pregledali načrt enotnega zakona o meščanskih šolah za vsot kraljevino. Opravičena je nada, da bo s sprejetjem tega zakona meščanska šola dosegla višek razvoja, a ponehalo bo tudi sedanje pomanjkanje strokovnega učiteljstva.

Mnogo koristnega smo izvedeli, up je prišel v naša drugačja precej dvomeča srea.

Tudi sprejete resolucije, med njimi protest proti premeščanju učiteljstva iz političnih nagibov in v varstvo naše stalnosti ter končno resolucije v doseglo kakega uspeha v vprašanju dolžnih nam razlik dokazujejo, da se zavedamo dolžnosti, a tudi pravice.

V marsikaterem vprašanju smo zavzeli stališče, žal, da se nismo spomnili na kartoteke, ki tekajo zdaj v Ljubljano na vse šole. Med drugimi vprašanji sta tam točki:

a) Posebne zmnožnosti za izvenšolsko delo in b) članstvo v društvih.

Prazni naj ostaneta ti rubriki, ker nismo dolžni nikomur, najmanj pa šol. upravi polaganje računov o svojem izvenšolskem delu. Šola in dom, to je naše delo in naš stik, drugo naj pa gre v koš. Razšli smo se veseli in upam, da se snidemo v juliju v Splitu polni novih, lepih načrtov in v prospeh šole, ki si je lani z razstavo v Beogradu odprla pot v srea vseh.

Politične vesti.

= Program skupščine. V razgovoru z novinarji je podal predsednik skupščine g. Trifković sledeč program skupščinskega dela: Najprej bi se doglasoval zakon o knetijskih kreditih, potem tiskovni zakon, nato zakon o sodiščih in sodnikih in zakon o državnih pravdnikih. Nato bi prišli na vrsto še nekateri drugi nujni zakoni, na kar bi imela skupščina odmor do septembra. Tedaj bi prišel na dnevni red zakon o izenačenju kazenskega zakonika.

= Vojvodinski radikali za sporazum in proti Pribečeviću. Glasilo vojvodinskih radikalov »Zastava« nadaljuje svojo kampanjo za sporazum in proti samostojnim demokratom. V uvodniku »Načelo in osebe« pravi, da se mora vsak rodoljub veseliti, če pride do sporazuma med radikali in radičevci, ker samo s sporazumom med dvema največjima strankama se morejo ustvariti predpogoji za sporazum in temu svojemu stališču bo ostala zvesta. Nato govori »Zastava« o Pribečeviću ter pravi, da noče zmanjševati njegovih zaslug, da pa je kapitalna zapreka za sporazum, ker je najbolj osovražena oseba pri ogromni večini hrvatskega naroda. Njegovi nebrzdani ambicioznost in vladateljnost sta ga napravili nepopularnim ne smao med Hrvati, temveč tudi med mnogimi Srbi. Vseeno pa ne sumimo v njegovo rodoljubje. To pa zahteva od njega, da se umakne, ker je glavna zapreka za sporazum. Če bi se Pribečević umaknil, bi bila to lepa gesta, ki bi mu omogočila, da se vrne v politično življenje. Da bo to g. Pribečević storil, je »Zastava« prepričana, dočim smo mi prepričani o nasprotnem.

= Okoli sporazuma med radikali in radičevci. Dopolnili »Vremena« se je razgovarjal z uglednim članom radikalnega kluba, ki mu je podal sledečo izjavo: »Trenutno se nahaja politična situacija v Pašićevih rokah in od njega je v prvi vrsti odvisno, če pride do sporazuma med radikali in HSS. G. dr. Laza Marković je sestavil poročilo anketne komisije, ki v glavnem govori v prilog poslancev HSS, ki se nahajajo pod anketo. Če bo g. Pašić pustil, da pride to poročilo čim prej pred narodno skupščino, potem bodo nesporno verifikirani vsi mandati HSS. V tem hipu nastane nova situacija, ker se razmerje parlamentarnih sil izpremeni in ker bo uspešno delovanje parlamenta zahtevalo, da se pride do novih strankarskih aranžmanov, to je, da pridemo do vlade RR.«

= Za neodvisnost sodnikov. Odbor društva sodnikov je poslal vsem članom zakonodajnega odbora spomenico, v kateri stvarno nastopa proti vladnemu načrtu zakona o sodnikih. Ta zakonski načrt nasprotuje členom 112. in 137. ustave in krši neodvisnost in stalnost sodnikov, ki ni samo zajamčena po ustavi, temveč tudi temelj pravnega reda v državi. Nameravana reorganizacija sodišč ni dejanska nobena reorganizacija, temveč odpiranje vrata za strankarsko zlorabo. Sploh pa bi bilo treba, da se najprej izenačita kazenski in civilni zakonik, potem kazenski in civilni proces in nato bi se šele smel predložiti nov zakon o sodnikih.

= Jugostampa v mladinskih rokah. Zagrebška lista »Novosti« in »Zagreber Tagblatt« sta prišla v mladinske roke. Posledica tega je bila, da je moral glavni urednik »Zagreber Tagblatt«, g. Schlegl odstopiti.

= Proti reakcionarnemu načrtu tiskovnega zakona je podalo Udruženje jugoslovenskih žen oster protest.

= Nemški odgovor na Mussolinijev eksperiment. Z ozirom na izjavo Mussolinija, da mora v garancijski pakt biti vključena tudi meja na Brennerju, pišejo nemški listi, da je to popolnoma nemogoče. Avstrija je samostojna država in za njene meje ne more jamčiti Nemčija. Kar se pa tiče gibanja za priključitev Avstrije k Nemčiji, pa je treba povedati, da to gibanje ni vsiljeno, temveč posledica gospodarske slabosti Nemčije in zavesti kulturne skupnosti vseh Nemcev. Priključitev Avstrije k Nemčiji tudi ne nasprotuje določilom Versajškega mirovnega dogovora, ker je to vprašanje po dogovoru odprto.

= Poboji med delavci in hackenkrenzlerji na Dunaju. Ker so bili pred dobrim tednom hackenkrenzlerji vsled svojega izzivanja od delavcev tepeni, so se hoteli ti nemški fašisti maščevati. V številu 40 oboroženih mož so odšli v delavsko predmestje Meidling in pričeli streljati po ulicah. Ker je bilo že pozno v noči, so bili na ulicah samo trije pasanti, ki so pričeli takoj bežati, ko so padli prvi strelji. Dva pasanta sta srečno ubežala, tretji pa je padel v roke podivjanih fašistov. Pričeli so ga neusmiljeno biti in mu zadali tudi več težkih ran z nožem. Kasneje je bil od policije prepeljan v bolnico in takoj operiran. Vse od izgube krvi pa se iz narkoze ni prebudil.

Umorjeni je bil voditelj socialnodemokratskih delavcev in občinski odbornik v Meidlingu, Leopold Müller. Njegova smrt je izzvala velikansko ogorčenje v delavskih vrstah. V znak protesta proti fašistovskemu terorju so prekinili delavci z delom, zvečer pa so se vršili velikanski protestni shodi, pri katerih je prišlo vsled izzivanja nemških šovinistov do ponovnih spopadov in je bilo več fašistov krvavo pretepenih. — Vsa stvar pa bo imela tudi politične posledice. Socialnodemokratski poslanci so vložili ostro interpelacijo vsled umora Müllerja in zahtevajo razpust fašistovskih organizacij in njihovo takojšnjo odstranitev iz državnih poslopij, v katerih se sedaj nahajajo njihovi lokali. Pričakovati je, da bo avstrijska socialna demokratična stranka razvila veliko akcijo v svrhu likvidacije fašistovskih organizacij v Avstriji.

= Nemci o Mali antanti. »Berliner Tagblatt« se revanžira Theodor Berkes za svoj izgon iz Beograda med drugim s sledečo oceno Male antante: Pobožna tradicija je, da se na konferencah Male antante ne omenja tega, kar nepremostljivo loči posamezne dr-

Dnevne vesti.

ZANIMIV BOJ.

V upravnem svetu Trboveljske premo- kopne družbe je izpolniti troje mest. Narav- no, da se je za ta mesta razvil oster boj, ker dohodki upravnega svetnika Trboveljske premo- kopne družbe niso ravno od muh.

Boj pa je zlasti zanimiv, ker se utemeljuje vsaka kandidatura s političnimi argumenti. Tako pravi eden od gospodov kandidatov, da mora na vsak način biti izvoljen v upravni svet, ker je zelo dobro zapisan pri nekaterih možeh radikalne stranke. Drug gospod pa pravi, da je še boljše zapisan in da naredi zato Trboveljska družba veliko napako, če ne izvoli njega. Tretji gospod pa ima še moč- nejši adut, ker je eden vodilnih članov mladinske stranke, ki ima v Sloveniji odločilno besedo in ki more zato Trboveljski največ koristiti.

Kako bo ta boj končal, nas le malo zanima, ker je za naš narod končno vseeno, če bo iz- voljen ta ali oni gospod iz »nacionalnega« bloka. Pač pa odpira ta boj drugo vprašanje, ki se pa ne tiče samo Slovenije, temveč vse države in to vprašanje se glasi:

Zakaj je trboveljski premo- kog razmeroma dražji od angleškega, pa čeprav so trboveljski rudarji neprimerno slabše plačani od angle- škinih in čeprav je transport angleškega pre- moga neprimerno dražji?

In zakaj plačuje država tako visoke cene za trboveljski premo- kog?

Menda ni treba ravno s kolom udariti, da se dobi odgovor na ta vprašanja.

Toda bolj težko razumljivo je to, zakaj da volijo slovenski volilci one, ki so krivi, da je trboveljski premo- kog tako drag in zakaj da se javnost ne zanima za Trboveljsko premo- kogopno družbo?

— Steva Todorović. Včeraj je bil pokopan v Beogradu slikar in akademik Steva Todorović. Bil je eden najbolj zaslužnih srbskih kulturnih delavcev, eden najbolj požrtvoval- nih rodoljubov. Kot sin heregovske rodbine je bil rojen leta 1832. V Novem Sadu in je po dovršenih srednješolskih študijah odšel na Dunaj, da študira filozofijo. Skoraj pa je pre- šel na slikarsko akademijo in po njeni do- volitvi odšel v Beograd, kjer je priredil prvo razstavo. Kljub neuspehu se je po bivanju v Nemčiji povrnil v Beograd in pričel na vseh poljih delovati za napredek srbskega naroda. Bil je soustanovitelj prvega pevskega dru- štva (skupno z Mokrancem), ustanovil prvo sokolsko društvo in bil vsled tega celo pre- ganjan, slikal gledališke kulise in bil sam igralec, skratka, kjerkoli je bil kulturne de- lavce potreben, tam je bil Steva Todorović. Leta 1867. je razstavil svoje slike v Rusiji in doživel velik uspeh. Leta 1884. je bil imeno- van za rednega člana akademije in bil imeno- van za častnega člana tudi več drugih tujih akademij. V visoki starosti se je umaknil čisto iz javnega življenja in prebil večer svo- jega plodnega življenja v družbi svoje zve- zite soproge. Dosegel je visoko starost 94 let. Slava njegovemu spominu!

— Včerajšnje »Jutro« je zopet enkrat polo- žilo v grob SLS in »konstatiral«, da je dr. Korošec doigral. Ali res misli glavni mladins- ki organ, da se s takšnimi otročarijami ško- duje SLS? Ali se res ne znate bolj pametno boriti?

— Celjska »Nova Dob« piše v št. 54 od pretečenega četrtka, da se je poročila, da sta jvila svoj izstop iz Narodno-socialne stran- ke občinska odbornika Joško Pirc in dr. R. Dobovišek in isto vest beleži za njo »Jutro«. Mi bi te nepomembne zadeve sploh ne ome- njali, dasi jo od prave strani poznamo že cel mesec, ker nam ni na tem, da škoduje ene- mu ali drugemu. Zato je storil navedeni- ma slabo uslugo oni, ki svetu razglašajo, da morata iz občinskega odbora, kajti Pirc je trgovski uslužbenec pri zagrebnem demo- kratu in bivšem turnarju Alojziju Drole- niku. Gosp. dr. R. Dobovišek pa je že po- jasnil, da on ni izstopil iz stranke in da ni- ma niti takega namena, niti povoda, ampak odloži začasno od narodno - socialistične stranke sprejete funkcije le iz vzroka, ker se po svojem stanovskem poklicu preseli iz

Celja. Nikakor pa ne misli pristopiti k mlad- inom. Sicer pa ne zavidamo mladinom za tiste, ki jih narodno-socialistična stranka iz svojih vrst izloči.

— Naša Straz« poroča, da davčna oblast v Ljutomeru že preiskuje, kako da so bile sklenjene razne kupne pogodbe glede Kri- ževske opekarnice. Prepise pogodb da ima v rokah Jugoslovanski klub, ki da bo vso za- devo iznesel pred skupščino. Strankarsko na- spretje je torej vsaj v eni stvari dobro za dr- žavno blagajno. Mislimo pa, da ne bo za slo- vensko stvar ravno prekoristno, če se bo s stvarjo pečala skupščina in če se bo reklo, da Slovenci pri davkih sleparimo državo, pa čeprav plačamo več davkov, kakor pa je po proračunu predvideno.

— G. Macafizelj vprašuje v včerajšnjem »Jutru«, če ne bi bilo pametno zgraditi mesto nove cerkve v Šiški stanovanjske hišice za vagonarje. Ze mogoče, pa čeprav ne bi smela biti niti beda vagonarjev in niti vprašanje nove cerkve politična spekulacija. Toda na drugi strani vprašamo: Koliko stanovanjskih hiš pa bi se moglo zgraditi z denarjem, ki je bil za časa volitev vržen na cesto? Kakšne stanovanjske palače bi mogli imeti, če se ne bi v Beogradu tako mnogo denarja zapravi- lo? Je sicer res, da bi morala biti prva dolž- nost države in nas vseh, da se spravi vago- narje pod streho, toda enako je res, da se vagonarjem silno malo pomaga, če se hoče z njih bediti »špekulirati«.

— Kdo je kriv? Celjska »Nova Dob« brid- ko toži o nacionalnem mrtvulu, ki je zavladalo v Celju. »Čuta dolžnosti in ljubezni za ugled našega narodnega Celja ni več, naše kulturne institucije propadajo, kulturni in nacionalni delavci se čutijo osamljeni in ob važnih momentih, ko bi naj nacionalno in kulturno Celje manifestiralo sebi in drugim svojo veličino (!), se narodno Celje ne zani- ma in kritičnih ter zaspanih narodnih Celja- nov ni tam, kjer bi morali biti na mestu.« Tako jadicuje mladinska »Nova Dob«, gla- silo »zaspanih narodnih Celjanov«! — Vpra- šamo, kdo je kriv, če vladajo v Celju take razmere in če je mrtvilo znak Celja? Ali ne listi, ki so »voditelji« Celjanov, ki ne dopuste niti najmanjše kritike, ki si prisvajajo mo- nopolsko pravico na nacionalizem Celja? In ali ni med prvimi krivci tudi sama »Nova Dob«, glavno trobilno teh »pravokov«? — Na- cionalno idejo ste vpregli v jarem strankar- skega interesa, tudi najbolj dobrohotno kri- tiko ste omogočili z brezobzirnimi izpadi in moralo naroda ste korumpirali z izigrava- njem osebnih interesov. Kaj zavijate torej sedaj hinavsko oči, kaj si lastite vlogo arbi- tra, ko vam pristaja edinole vloga obtoženca! Vodili bi res nacionalno politiko, skrbili za napredek naroda, pa ne bi zavladalo mrtvi- lo. Kadar pa je vsaka iniciativa, ki ne izhaja iz vladajočih klik, prepovedana, tedaj pa mo- ra zavladati mrtvilo. — To je torej plod poli- tike »nacionalnega« bloka, da mora glasilo bloka konstatirati absolutno nacionalno mrt- vilo in da zmerja lastne pristaje kot zaspan- ce! V resnici, krasni uspehi!

— Iz poštne službe. Upravitelj ljubljanske glavne pošte Jožef Kurent je pomaknjen iz 2. skupine II. kategorije v 1. skupino II. kategorije; načelnik brzojavnega oddelka v Mariboru Ivan Vračko je pomaknjen iz 2. skup. II. kat. v 1. skup. II. kat.; premeščene so pripravnice 5. skup. II. kat. Marica Struk- ljeva iz Trebnjega v Ljubljano; Milena Mas- sova iz Križevcev v Prekmurju v Loko pri Zidanemmostu; Anica Kosova iz Loke pri Zidanemmostu na Zidanemost; Mara Koci- janičeva iz Radovljice na ljubljansko glavno pošto; Anica Vernikova z ljubljanske kolo- dvorske pošte na glavno pošto v Ljubljani; Mihaela Hillerjeva iz Trčica v Kranj; pri- pravница 4. skupine II. kategorije Danica Serajnikova iz Beltincev na mariborsko glavno pošto; uradnica Elza Lebanova iz Pesnice v Maribor na glavno pošto.

— Skupen izlet v Pariz — Na Umetno obrtno razstavo. »Probad«, gospodarski od- sek priredi dne 5. julija 1925 s posebnim vlakom izlet preko Milana in Zeneve v Pa- riz. Medpotoma je pa enodnevn ogled Mi- lana in Zeneve. Prihod v Pariz je pa 8. ju-

lija zjutraj, povratek pa 13. julija zjutraj preko Basla—Curiha—Konstance—Insbrucka—Beljaka—Jesenice. Prihod v Ljubljano 14. julija zvečer. Voditelji v Parizu in po raz- stavi bodo na razpolago. Celokupni stroški za vožnjo, hrano in prenočišče bodo znašali približno Din 1600.— do Din 2000.— Pri- jave k udeležbi, kakor tudi vsa pojasnila da- je »Gospodarski odsek Probad« v Ljublja- ni, (Tehniška srednja šola).

— Taksa za ribarske knjižice zvišana. Uradni list z dne 18. maja 1925, št. 44, prinaša naredbo velikega župana v Ljubljani, s katero se zviša taksa za ribarske knjižice na ozemlju bivše Kranjske na 100 Din za ka- ledarično leto.

— Usmrčenje v Celju. V soboto zjutraj so obesili v Celju 24-letnega delavca Frana Podleska, ki je novembra lanskega leta v Vojskem pri Brežicah umoril in oropal po- sestnico Ano Klakofar. Obsojenec je prebil dan pred justifikacijo nad vso mirno in je pokazal v svojih zadnjih urah uprav obdu- dovanja vreden apetit. Pojedel je precejšnje množine raznih pečen in k temu seveda obvezno salato, popil četrt litra vina, pol litra piva in steklenico kisle vode ter po- kadil deset cigaret. Nato se je spovedal, bil ob pol 4. uri obhajen in ostal ves čas do svoje smrti v družbi z duhovnikom. Ob še- sti uri zjutraj so ga prepeljali na sodno dvo- rišče pod vislice, kjer so mu prečitali smrtno obsodbo. Krvnik Mautner mu je vrgel vrv okrog vratu, spodmaknil stolček ter zavil glavo. Navzoči zdravnik je ugotovil, da je nastopila smrt v 6. minutah. Nato so prepe- ljali truplo obesenega Podleska v leseni ne- pobarvani krsti na bolniško pokopališče v Dobrovi.

— Dva zanimiva procesa. V Beogradu se je začela obravnava zoper srbskega Čarugo, Dragoljuba Bojovića, ki je obtožen nešte- tih roparskih umorov, vlomov, posilstev itd. Bo- jovića so že enkrat zaprli, toda posrečilo se mu je spomladi leta 1923 pobežniti s svo- jimi sokrivci. Šele lansko leto so ga areto- vali zopet. Zoper njega nastopa 96 priči. — V Skoplju se je začel proces zoper Makedon- ca Čiro Giligorovića in zoper 12 njegovih tovarišev. Giligorović je ustrelil zahrbtno pred par meseci v bližini Stipa vojvodo Sto- jana Miševića. Dokazali so mu, da je ravnal po naročilu makedonskega komiteja. Glavna priča v procesu je Miševićeva vdova. Na vpra- šanje predsednika, če zahteva kako odškod- nino, je izjavila, da ne zahteva nobene od- škodnine, ker hoče vzdržavati svojo petletno hčer sama. Predlagala je samo najstrožjo kazen. Giligorović pa je izjavil zopet in zo- pet, da obžaluje svoje dejanje ter prosi za milo kazen. Proces najbrže ne bo trajal dolgo.

— Prevoz usmrčenega Rumpla na Mirogoj. Sveti birokracij je zahteval, da so pokopali na vežbališču pri Maksimiru v Zagrebu ustreljenega roparskega morilca Rumpla, ka- kor znano, provizorično na kraju usmrtiltve. Popolndne so njegovo truplo zopet izkopali in obducirali, da so ugotovili, koliko krogel je povzročilo smrt in na kak način so jo povzročile. Izkazalo se je, da je dobil Rum- pel pet strel v prsi in enega v glavo. Vsled tega se domneva, da je dobil mož celo prvo salvo v prsi ter je zadelo vseh pet pro- jektivov, dočim je meril pri drugi salvi sa- mo en vojak pravilno. Zanimivo je, da od vseh petih strel ni zadel nobeden srca. Obdukcija je dalje ugotovila, da bi bila na- stopila smrt že vsled strel v prsi ter vsled tega strel v glavo ni bil potreben. Rumpel je bil popolnoma zdrav. Ob treh popoldne so prepeljali truplo na zagrebško pokopališče, kjer so ga zakopali brez cerkvenih cere- monij.

— Zagoneten roparski umor. Pri selu Vo- ganj, nedaleč od Sr. Mitrovice so našli te dni popolnoma golo truplo. Očitno gre za roparski umor. Sled je vodila k cesti, kjer so našli mlake krvi. Od tam je bilo truplo najbrže prenešeno na polje. Stori- lci so truplo slekli najbrže zato, da uničijo vse sle- dove. Med tem je bila najdena v mla- ki krvi na koščke raztrgana fotografija. Se- stavili so kosce in izkazalo se je, da je bila slika napravljena pri beograjskem fotografu Dušanu Bjelogoriću. Bjelogorić pa ni mogel navesti imena, ker je bila slika napravljena

Edgar Rice Burroughs:

Tarzanovi doživljaji v džungli.

Z levjo kožo pod pazduho je skočil opičji člo- vek v gosti senci z drevesa in potem v loku za ko- čami, dokler ni dospel prav za levjo kletko, po kateri je Numa razdražen stopical. Nikdo ni stražil kletke, kajti oba stražnika sta odšla, da vstopita v vrsto ostalih plesalcev.

Za kletko si je Tarzan oblekel levjo kožo, prav tako, kakor je bil storil pri oni znameniti priliki, ko so ga Keršakove opice, ker ga niso spoznale, skoraj ubile. Potem je lezel po vseh štirih naprej, se pojavil med obema kočama in stal par korakov za črnimi gledavci, čijih popolno zanimanje je ve- ljalo sedaj plesavcem.

Tarzan je videl, da so črnici že dovolj nervozni in zreli za leva. V naslednjem trenutku se bo vrsta, ki je kletki najbližja, razklenila in žrtev bo pre- nešana v sredo kroga. Na ta trenutek je čakal Tarzan.

Končno ga je dočakal. Glavar Mbonga je dal znamenje, ženske in otroci so se na Tarzanovi strani razmaknili in odstopili ter ostavili širok dohod h kletki. V tem trenutku se je Tarzan oglašil s pri- dušenim tulenjem razkačenega leva in se počasi plazil po dohodu k ostrmelim plesavcem.

63

Neka žena ga je prva ugledala in je glasno za- kričala. V hipu je nastala panika v bližini opičjega človeka. Svetli plameni so dobro osvetljevali levjo glavo in črnici so sklepali — kot je Tarzan vnaprej vedel — da jim je ušel jetnik iz kletke.

Z novim tulenjem je Tarzan napredoval. Ple- šoči vojščaki so vzdržali le trenutek. Mislili so, da bodo lovili varno v kletko zaprtega leva, a sedaj, ko je stal svoboden pred njimi, je izgledala stvar popolnoma drugače. Na to spremenbo njihovi ženci niso bili pripravljeni. Zenske in otroci so bili že v dvomljivi varnosti sosednih koč, vojščaki pa se niso dolgo pomislili in so sledili njihovega zgledu, tako da je bil Tarzan naenkrat edini poglavar vaške ulice.

A dolgo to ni trajalo in to bi tudi ne prišlo njegovemu načrtu, če bi bil ostal dalj časa sam. Ze je pokukala radovedna glava iz bližnje kože, potem druga in še ena, dokler ni kak ducat vojščakov opazovalo Tarzana in čakalo njegove prhodnje kretnje — če bo lev napadel ali pa skušal uiti iz vasi.

Za oba slučaja, za napad ali pa poskus bega, so pripravili svoja kopja, tedaj pa se je dvignil lev na zadnje noge, spustil je rumeno runo s pleč in v odsevu ognja je stala visoka, mladostna postava belega vražjega boga.

V prvem hipu so bili črnici preveč presenečeni, da bi mogli kaj ukreniti. Te prikazni so se bali,

prav kakor Nume, vendar bi to bitje z veseljem po- bili, če bi le mogli ob pravem času zbrati svoj mali razum. A strah, babjevernost in prirojena duševna neokretnost so jih ohromili, opičji človek pa se je sklonil in pobral levje runo. Videli so, da se je okrenil in izginil v senci na drugem koncu vasi. Šele potem so zbrali svoj pogum za zasledovanje; a ko so se s krikom zbrali v zadostnem številu in vihteli kopja, je bil plen izginil.

Tarzan ni niti trenutke počival na drevesu. Vrgel je kožo preko veje, skočil na drugi strani debela zopet v vas, se potopil v senco neke kože in od tu brž tekkel k zaprtemu levu. S skokom je bil na kletki in vlekel za vrv, ki je potegnila vrata v višino. Trenutek pozneje je skočil ogromen lev v čvetu svoje moči in sile iz kletke v vas.

Vojščaki, ki so se vračali s ponesrečenega Tar- zanovega zasledovanja, so ga videli stopiti v odsev ognja. Oh! Saj je vražji bog spet tu in skuša svojo staro prevaro ponoviti. Kaj misli, da bo ljudi gla- varja Mbonge dvakrat vlekel za nos, dvakrat ne- posredno zaporedoma? Topot mu bodo za zakurili! Dosti dolgo so čakali na priliko, da se za vselej rešijo tega džungelskega demona. Kot en mož so se mu vrgli z dvignjenimi kopji nasproti.

Zenske in otroci so prišli iz koč, da vidijo po- bijanje vražjega boga. Lev jih je najprej premeril z žarečimi očmi, potem se je vrgel na prihajajoče vojščake.

Prispevajte za tiskovni sklad „NAROD. DNEVNIK“

že pred dolгим časom. Gre očividno za roparski umor kakšnega trgovca ali trgovskega potnika. Železniški čuvaj trdi, da je slišal v kritični noči, kmalu po odhodu beograjskega vlaka iz dotične smeri več revolverjskih strelkov.

— **Velik požar na Pragerskem.** V petek zjutraj okrog pol treh je izbruhnil iz dosedaj še nepojasnjenega vzroka v zalogi sena F. Gerželja, gostilničarja, trgovca in posestnika na Pragerskem požar. Ogenj so opazili kot prvi železničarji, ki so zbudili domače, narkar so pričeli skupno z njimi in sosedji gasiti. Da je bil veter, bi se bil ogenj lahko razširil tudi na železniško postajo, tako pa so ga hitro lokalizirali. Uro pozneje je prišla na kraj nesreče požarna bramba iz Maribora in kasneje tudi požarna bramba iz Šikolj in Poljskave, ki so ogenj kmalu popolnoma ugasile. Pri gašenju bi se bila kmalu pripetila nesreča. Podrl se je zid in pokopal pod seboj dva gasilca šikoljske požarne brambe. Škoda je precej velika, zakaj pogorelo je 20 vagonov sena.

— **Zopet aretacija razbojniške tolpe v Slavoniji.** V bližini Tovarnika v Slavoniji so prijeli te dni nevarno roparsko tolpo, ki ji je načeloval neki Mehmed Meširović, false »Dusan Nikolić«. Med člani tolpe se je nahajal tudi bogati kmet Lazar Bogdanović, ki poseduje v Bosutu 50 oralov zemlje in kavarno. V Bosutu in okolici je izvršila tolpa številne zločine. Nedavno je napadla trgovca Markovića ter ga oropala za 100.000 kron. Pri tej priliki so pretepli kmeta Gegića skoro do smrti. V eni noči je izvršila tolpa 11 vlovov. Roparji so bili oboroženi s puškami in revolverji.

— **Razbojnik Terentius pred sodiščem.** Pred sodiščem v Tulei se prične dne 29. maja proces proti znanemu razbojniku Terentius-u. Proces vzbuja veliko pažnjo, pa čeprav manjka pri njem glavne osebe. Razbojnik bo namreč sojen in contumaciam, ker se oblastim še ni posrečilo, da bi ga ujele. Domnevajo, da je razbojnik pobegnil v tujino. Obenem bo sojenih tudi pet razbojnikovih pajdašev, ki pa so v rokah sodišča.

— **Letalska nesreča pri Berlinu.** Te dni je padel pri Berlinu aeroplan, v katerem se je nahajal kapitan Löwe z neko damo. Löwe je obležal ne mestu mrtev, njegova spremljevalka pa je dobila težke poškodbe.

— **Pretepeni radi slovenske pesmi.** Te dni je zapela v Trstu v gostilni Molino a vento družba slovenskih delavcev v dobrem razpoloženju par nedolžnih slovenskih pesmi. Prihrulo je par italijanskih smrkecev z debelimi palicami, in palice so začele plesati poslovenskih glavah divji šimi. Ker so bili delavci v manjšini in je bila situacija sploh kritična, se je umaknil kdor je mogel na cesto. Toda vsi niso bili tako srečni. Eden izmed teh, ki so imeli smolo, je bil tudi 38-letni težak Ivan Mevja, ki so ga fašisti hudo pretepli od krvi. Končno so se vendar pojavili orožniki. Junaški polentarji so uporabili splošno zmešnjavo in so jo odkurili. Mevja bo rabil, kakor je izjavil zdravnik rešilne postaje, 8 do 10 dni, preden bo zopet sposoben za delo.

— **Tepen radi kravate.** Kakor poročajo iz Padove je bil nedavno tam 28-letni mož Gedeone Zandellor hudo pretepen od desetih fašistov, ker je imel rdečo kravato. Najlepše pri tem je, da se je uradno ugotovilo, da mož ne pripada sploh nobeni stranki.

— **Karambolaža dveh parnikov.** Iz Le Havre-a poročajo: Te dni sta trčila radi goste megle parnik »Mira« in francoski »Sainte Adressec«. Parnik »Mira« je bil precej težko

poškodovan, vendar pa je mogel nadaljevati vožnjo do Hamburga.

— **Velik požar nafte v Rumuniji.** V Pleštu v Rumuniji gori že tretji teden vrelce nafte. Plamen je visok 50 metrov. Ognju se je vsled silne vročine in nevarnosti nemogoče približati na manj kot 100 metrov. Vsled velike toplotne se je železna konstrukcija nad vrelcem stopila. Prebivalci v okolici gorečega vrelca ne morejo spati, ker povzroča goreči plin velikanski hrup. Rumunsko-ameriška družba, kateri pripada vrelce, je oborožila 200 delavcev, ki se korak za korakom približujejo gorečemu stolpu. Zaščiteni so z vodenimi parami in vrečami peska. Gašenje je zelo oteženo vsled pogostih eksplozij. Več delavcev je dobilo že težke opekline. Poskuša se gašenje s peskom. Če se to ne bi posrečilo, potem bo prepuščen vrelce svoji usodi. Ogenj bi v tem slučaju trajal gotovo še nekoliko mesecev.

Ljubljana.

1— **Jutri bo obešen v Ljubljani izpred porote znani Naglič,** ki je ustrelil svojo ženo in jo dal še pred svojim zločinom posiliti po svojih znanjih. Krvnik Mausner je dopotoval večeraj zjutraj iz Celja v Ljubljano. Ljubljana obešenja že dolga leta ni mogla zaznamovati v svoji kroniki.

1— **Pretirano zvonjenje.** Izjemoma se moramo enkrat strinjati tudi z »Jutrom«. V resnici presega že vse meje, kako pretirano se zvoni po ljubljanskih cerkvah. Komaj je ura štiri in že se pričene zvonjenje in potem traja nepretrgoma do sedme ure zjutraj. Dvomimo, da bi bilo v božjo čast, če ljudje vsled pretiranega zvonjenja ne pridejo do svojega potrebnega počitka in še bolj dvomimo, da bi bilo bogoslužno delo, če morajo bolniki trpeti vsled večnega zvonjenja. Vsaj menda danes ni hiše, v kateri ne bi bilo budilke in končno tudi ne gre, da bi se radi par ljudi moralo zbuditi vse mesto. Vse ima svoje meje in tudi zvonjenje po cerkvah jih mora imeti!

Prosveta.

ZBORI.

Mesečna revija za novo zborovsko glasbo. Urejuje Zorko Prelovec. Izdaja pevsko društvo »Ljubljanski Zvon« v Ljubljani. Tekom prihodnjega tedna razpošlje upravništvo naročnikom junijsko številko, ki prinaša na šestih straneh E. Adamičevo narodno balado za mešani zbor, »Vragova nevesta«. Skladba je krasna, za izvajanje nekoliko težja, primerna za večje in izurjenjše zbere. Prvo izvajanje bo doživela na koncertu »Ljubljanskega Zvona« v oktobru ob priliki društvene dvajsetletnice. Zbori se naročajo po dopisnici na naslov: pevsko društvo »Ljubljanski Zvon« v Ljubljani.

Pevski zbor Glasbene Matice. V ponedeljek 25. t. m. ob četrtna sedem vaji in sestanek mešanega zbora v naši pevski dvorani. Važno radi cerkvenega koncerta. Odbor.

Cerkveni koncert Glasbene Matice v Ljubljani, na katerem se bode ponovil Cesar Francov oratorij »Blagor« se vrši v petek, dne 5. junija 1925 v ljubljanski franciskanski cerkvi. Vstopnice v Matični knjigarni, cene nižanje.

Začetek Bravničar-Kogojevskega koncerta v ponedeljek, 25. maja je točno ob 8. uri zvečer. Filharmonična dvorana.

Opozorjamo

cenj. inserente, da sprejema uprava »Narodnega Dnevnika« o priliki

Binkoštnih praznikov

oglasa do petka 29. t. m. zvečer do 5. ure.

Oglašajte pravočasno!

Gospodarstvo.

× **Dobave.** Vršile se bodo naslednje ofertalne licitacije: Dne 2. junija t. l. pri intendanturi Dravske divizijske oblasti v Ljubljani glede dobave 500 kg petroleja, dne 4. junija t. l. pa glede dobave 290.000 kg ovsa. — Dne 6. junija t. l. pri Komandi Brodarske podoficijske šole v Šibeniku glede dobave 2400 m³ drv. — Dne 8. junija t. l. pri direkciji državnih rudarskih podjetij v Sarajevu glede dobave jeklene vrvi. — Dne 12. junija t. l. pri direkciji državnih železnic v Sarajevu glede dobave kudelje in bakelj. — Dne 15. junija t. l. pri direkciji državnih železnic v Sarajevu glede dobave 100 ton bukovega oglja. — Dne 18. junija t. l. pri direkciji državnih železnic v Sarajevu glede dobave koksa in oglja. — Dne 19. junija t. l. pri direkciji državnih železnic v Sarajevu glede dobave 100 ton bukovega oglja; pri direkciji državnih železnic v Zagrebu glede dobave kositra, cinka in antimona. — Predmetni oglasi z natančnejšimi podatki so v pisarni Trgovske in obrtniške zbornice v Ljubljani interesentom na vpogled.

× **Dobave.** Vršile se bodo naslednje licitacije. Dne 19. junija t. l. pri intendanturi Komande Vrbaske divizijske oblasti v Banjaluki in pri Komandi otočarskega vojnega okruha Otočacu, dne 20. junija t. l. pri Komandah v Sisku in Gospiću glede dobave petroleja za posamezne garnizije. — Dne 20. junija t. l. pri direkciji državnih železnic v Subotici glede dobave materiala za čiščenje in glede dobave špaga, blaga za zastavice in konopnenih cevi; pri direkciji državnih železnic v Sarajevu glede dobave bandaž. — Dne 22. junija t. l. pri direkciji državnih železnic v Ljubljani glede dobave železniškega materiala za gornji ustroj; pri direkciji državnih železnic v Subotici glede dobave firneža, terpentina in laka ter glede dobave električnega materiala; pri direkciji državnih železnic v Sarajevu glede dobave stekla. — Predmetni oglasi z natančnejšimi podatki so v pisarni Trgovske in obrtniške zbornice v Ljubljani interesentom na vpogled.

To in ono.

V TREH DNEH OKOLI SVETA.

Ko je slavni romanopisec Jules Verne objavil l. 1873. svoj roman »V 80 dneh okoli sveta«, se je vse čudilo njegovi divni fantaziji. Sedaj pa je francoski poročnik Bonnet preletel v eni uri 448 kilometrov. Pri tej hitrosti pa bi se moglo po računih revije »Sciences« poleteti okoli zemlje takole:

	kilometrov	ur
Pariz—Moskva	2560	5.40
Moskva—Irkutsk	4280	9.30
Irkutsk—Tokio	2200	4.50
Peking—Tokio	2200	4.50
Tokio—Honolulu	6160	13.40
Honolulu—Los Angeles	4280	9.30
Los Angeles—Newyork	4000	9.05
Newyork—Pariz	6000	13.20
	31.140	68.55

V vsem torej niti cele tri dni (dva dni in 21 ur. V praksi seveda to ne bi bilo dosegljivo, ker bi se moralo vriniti gotove pavze.

STENSKI ČASOPISI.

Eden od najzanimivejših pojavov sovjetskega novinarstva so tako zvali stenski časopisi. To so tiskani na pisalnem stroju, včasih tudi z roko pisani listki, ki jih afiširajo od dne do dne na kaki stenski deski v tovarni, v klubu, institutu in drugih zbirališčih delavstva. Ti listi vsebujejo članke, izjave, komentare itd. od delavcev samih. Vsak stenski časopis ima svoj redakcijski in tiskarski štab. Izdajajo ga izključno delavci pod vodstvom strokovnih organizacij. Med delavci so določeni posebni dopisniki, ki nabirajo vesti ter sporočajo vse, kar so prinesli stenski pisarji zanimivega za splošnost, priznanim listom v mestih. Stenski časopisi so se razvili iz delovanja ruske novinarske agencije »Rostec«, ki je tiskala v časih, ko je primanjkovalo papirja, svoje brzojavne vesti na listke, ki so jih razdeljevali potem v poedinih izvodih po klubskih lokalih in drugih zbirališčih, kjer so jih afiširali na belo steno. Kmalu so začeli delavci pisati na steno pod tekst komentare. Ko se je to prepovala, so začeli pisati komentare na listke ali pa tudi na škatlice za cigarete. Iz teh začetkov se je razvila organizacija, ki obstoji sedaj skoro v vsaki delavnici in v vsakem klubu Rusije. S to organizacijo je podana delavstvu možnost, da izraza svoje mnenje, ne samo o splošni politiki, temveč tudi o vprašanjih, ki se tičejo tovarne ali institucije, za katero delajo. Njihov uspeh je bil tako velik, da so postale novinarske pripravljalne šole. Tovarniški komiteji strokovnih organizacij opazujejo jako skrbno vsakega mladega dopisnika, in od časa do časa izberejo izmed njih kandidate za literarne šole ali zavode za žurnalistiko, kjer se izvežbajo strokovno na vseh poljih novinarstva. Iz tega vira je izšlo že mnogo mladih talentov.

Izdajatelj: dr. Josip Hacin.

Odgovorni urednik: Železnikar Aleksander. Tiska tiskarna »Mercur« v Ljubljani.

MALI OGLASI

Cena oglasa do 30 besed Din 3.—, vsaka nadaljnja beseda 30 per.

Gospodična

več vseh pisarniških del išče službo za takoj ali pozneje. — Gre tudi nekaj mesecev brezplačno. Ponudbe prosijo na upravo pod »Deloc«.

Kontoristinja

z dveletno prakso, absolventinja II. razreda trgovske šole, veča popolnoma vseh pisarniških del, išče službo v Ljubljani za takoj ali pozneje. Gre tudi proti nizki plači. — Ponudbe prosijo na upravo lista pod »Marjiva in zanesljivac«.

Instrukcije

v vseh predmetih daje dijak gimnazije. — Naslov se izve v upravi.

Znanja želi

gospod iz krogov inteligence. Poznejša ženitev ni izključena. Reflektira na dame do 40 let. Ponudbe pod »Izobrazba in samostojnost«.

Sprejme se

več gospodičen na zelo dobro domačo hrano. — Naslov pove upravo lista.

Vera in Rolpha.

Na pismo že davno odgovorila, vendar nisva prejela nikakega odgovora. Kaj znači to? Odgovor pričakujeva na staro šifro.

Mlad inteligenten

gospod se želi v svrhu poznejše ženitve seznaniti z mlado premožno damo prikupe znanjosti. Ponudbe s sliko in polnim naslovom na upravo »Narodnega Dnevnika« pod šifro »Sreča«.

Seznaniti

se želi mlada gospodična z istakim gospodom v svrhu skupnih izletov. Cenjene ponudbe na upravništvo lista pod »Vesna«.

Najboljši šivalni stroji in kolesa so edino le

Josip Petelinc

GRITZNER, PHÖNIX in ADLER za rodbino, obri in industrijo Ljubljana blizu Prešernovega spomenika Pout v velenju brezplačen. Večletna garancija. Delavnica za popravila Na veliko. telefon 913. Na malo.

Uradnica

z večletno prakso veča popolnoma vseh pisarniških del, išče službo na deželi. — Ponudbe prosijo na upravo lista pod šifro »Vesna in marljiva«.

Kupi se

še dobro ohranjen cepin. — Ponudbe na upravo lista pod »Planinec«.

Abadie

agoretni papir »opet stalno na zalogi. A. Lampret, Krekov trg 10.

Upokojenec

bivši skladiščnik, zmožen več jezikov in pisarniških del, išče mesta kot hišnik, skladiščnik, sluga, inkasant ali kaj sličnega. Zahteve nizke. Ponudbe prosijo na upravo lista pod »Vestenc«.

Izgubil se je

v Prešernovi ulici znak »S. P. D.«. Ker nima za najditelja nikakega pomena in je drag spomin, se prosi, da ga isti ob priliki odda v upravo lista.

Ali je mogoče, take cene?

Vse po Din 65.—

4 metre blaga, perilno, krasno temno barvanega zadostno za celo »Diendl« obleko ali naroono nošo z atlas zelenim ali rumenim predpasnikom vse skupaj za Din 65.— Volneni modni pepita štof 130 cm širok samo Din 65.— Temno modri 130 cm široki lister fino blago 1 meter samo Din 65.— 4 pare belih flor ženskih nogavic Din 65.— 1 svilnata bela, kockana (štrikana) šerpa z svilnatimi franžami samo Din 65.— Vse to dobite po Din 65.—, ako pridete sami ali pa pošljemo po pošti, če pišete eno dopisnico za cenik na **TEKSTILBAZAR v Ljubljani,** Krekov trg štev. 10 prvo nadstropje.

GAMAUFVOVO umetno gnojilo za cvetlice

je izborno učinkovito sredstvo, katero omogoči rastlini do izredno bujnega razvoja in vzbudi v cvetu mnogo intenzivnejšo nianso barve. Cena zavoječku Din 3.—. Razpošilja društvo:

»VRTNARSKA ŠOLA« V KRANJU.

Stalna zaloga: Herzmansky, Korsika, Adria, Bajc, Urbanič. Kanc.

PLATNE ČEVLJE ZA DAME

dobite pri tvrdki

M. TREBAR, Ljubljana, Sv. Petra c. 6

po sledečih cenah:

Beli platneni na 1 špango z leseno peto	Din 120.—
Beli platneni na 2 špange z leseno peto	Din 120.—
Beli platneni na trake z leseno peto	Din 120.—
Sivi platneni na 1 špango z leseno peto	Din 120.—
Sivi platneni na 1 špango in usnjeno peto	Din 120.—
Sivi platneni na trake in usnjeno peto	Din 120.—

Pošilja se tudi po poštne povzetju.

Gradbeno podjetje

Ing. Dukić in drug

Ljubljana, Bohoričeva ul. št. 24
Telefon št. 568

se priporoča za vsa v to stroko spadajoča dela.